

Toimintaohje infektioiden leviämisen ehkäisyyn kouluissa

Kouluissa leviävät eniten tavallisia hengitystie- ja suolistoinfektioita aiheuttavat virukset. Infektioiden ehkäiseminen kouluissa vähentää sairauspoissaoloja ja epidemioita. Tämän takia on tärkeää, että koulussa olevia oppilaita sekä koulun henkilökuntaa ohjataan seuraamaan yleisiä hygieniaohjeita. Oppilaiden huoltajille suositellaan lähetettäväksi [Koululaisen infektioiden torjunta](#) -ohje.

Tartuntojen ehkäisy

Monet taudit leviävät suoralla kosketuksella, tai hengitystie-eritteiden, ulosteiden tai niiden tahraamien pintojen välityksellä. Läheiset kontaktit lisäävät mikrobien tarttumista henkilöstä toiseen. Jos tartuttava erite pääsee suun, nenän tai silmän limakalvolle, se voi aiheuttaa taudin.

Infektioiden torjunta perustuu näiden tartuntareittien katkaisuun, joihin kuuluu huolellisesti ja oikea-aikaisesti toteutettu käsihygienia, yskimishygienia sekä pintojen ja välineiden puhtaus. Tiettyjä tartuntatauteja voidaan torjua myös rokotuksin.

Käsihygienia

Käsihygienia on tärkein yksittäinen keino infektioiden ja tartuntojen torjunnassa sekä aikuisilla että lapsilla. Kynnet suositellaan pitämään lyhyinä, sillä pitkien kynsien alle kertyy helposti likaa, jota voi olla vaikea puhdistaa.

Rokotukset

Kouluterveydenhuollossa annetaan kansalliseen rokotusohjelmaan ([Rokotusohjelma lapsille ja aikuisille - THL](#)) kuuluvia rokotteita.

Ikäkausitarkastusten yhteydessä on tärkeää tarkistaa, että koululainen on saanut kaikki kansallisen rokotusohjelman mukaiset rokotteet.

Jatkossa myös TBE-rokotusten perussarja tarjotaan niille oppilaille, jotka ovat peruskoulussa THL:n määrittelemillä riskialueilla Länsi-Uudellamaalla. ([TBE-rokote eli "punkkirokote" - THL](#)).

Moniresistenttimikrobin kantajuus

Mikäli oppilaalla on tiedossa jokin moniresistenttimikrobin (MDR) kantajuus kuten MRSA tai ESBL, hänen koulunkäyntinsä ei poikkea muista eikä siitä tarvitse tiedottaa koulussa.

Tartuntatautien seulonta

Jos oppilas on muuttanut Suomeen ulkomailta, hän voi olla oikeutettu tiettyjen tartuntatautien seulontaan. Lue lisää LUVN intrasta [Maahanmuuttaneet ja tartuntatautien seulonta](#) tai [Maahanmuuttaneet ja tartuntatautien seulonta - THL](#).

Milloin yhteys infektioiden torjuntaan

Jos seuraavia tautitapauksia ilmenee koulun henkilökunnalla tai oppilailla, jatkotartuntojen ehkäisemiseksi ole yhteydessä Infektioiden torjuntayksikköön (infektioidentorjunta@luvn.fi):

EHEC, hinkuyskä, meningokokki, märkärupi (jos useita tartuntoja), parvorokko, salmonella, shigella, sikotauti, syyhy (erityisluokka tai useampia tartuntoja 1.-2. lk:ssa), tuberkuloosi, tuhkarokko, tulirokko ja vesirokko.

Epidemioita aiheuttavat varsinkin hengitystieinfektiot ja vatsataudit. Epidemiatilanteissa ollaan yhteydessä Infektioiden torjuntayksikköön ja otetaan käyttöön tehostetut hygieniatoimet (ks. Liite: Hygienian tehostaminen epidemiatilanteessa)

Itsenäisesti tiedotettavat tautitapaukset

[Tiedotteet LUVN:fi infektioiden torjuntasivuilla](#)

- Enterorokko
- Kihomadot (jos tartuntoja yli kolmasosalla, ota yhteys Infektioiden torjuntayksikköön)
- Silmätulehdus
- Silsa
- Päättäit (jos tartuntoja usealla eri perheisiin kuuluvilla lapsella, ota yhteys Infektioiden torjuntayksikköön)
- Vatsatauti

Muista myös tiedottaa muita työntekijöitä tilanteesta ja jos tautia on paljon liikkeellä, ottakaa käyttöön hygienian tehostaminen epidemiatilanteessa (ks. Liite: Hygienian tehostaminen epidemiatilanteessa).

Älä laita huoltajien tiedotteita suoraan koko koululle, vaan vain niille luokille, joissa tautia on todettu.

Tautiryhmäkohtaiset perusperiaatteet koskien koulusta poissaoloa

Joidenkin sairauksien kohdalla riittävän pitkä koulusta poissaolo on välttämätöntä epidemian ehkäisemiseksi. Monien sairauksien osalta eristäytymisellä ei ole merkittävää vaikutusta tartuntojen ehkäisyyn.

Alla olevat viitteelliset ajat on laadittu ennen kaikkea ajatellen tautien tartuttavuutta. Ohjeissa ei siis oteta kantaa siihen, kauanko oppilaan on oltava poissa koulusta toipuakseen itse taudista, vaan tämä asia on harkittava aina tapauskohtaisesti. Antibioottihoito ei automaattisesti merkitse, että oppilaan tulisi jäädä kotiin.

Sairaus	Milloin voi palata kouluun?
Hinkuyskä	Ab-kuurin päätyttyä tai jos oireiden alkamisesta on kulunut vähintään 3 viikkoa.
Oksennus- ja ripulitaudit Vatsatauti , Magsjuka , Stomach flu	24 tuntia oireiden loputtua; norossa 48 tuntia oireiden loputtua. Poikkeuksena EHEC, shigella, salmonella, lavantauti ja pikkulavantauti, joissa kouluun paluu tapahtuu infektioidentorjuntayksikön ohjeiden mukaan.
Streptokokki A - nielutulehdus ("angiina"), tuliroske	24 tuntia antibiootihoidon aloituksesta.
Märkärupe Märkärupe , Svinkoppor , Impetigo	Kun ruvet ovat kuivuneet ja suun kautta otettavan antibiootin aloituksesta on kulunut 24 tuntia/voidehoidon aloituksesta on kulunut 48 tuntia.
Vesirokko	Kun kaikki ruvet ovat kuivuneet, yleensä 5–6 vrk ihottuman alusta.
Syyhy Syyhyn itsehoito-ohje eri kielillä	Yhteys aina lääkäriin. Kouluun voi palata seuraavana päivänä ensimmäisen hoitokerran jälkeen.
Flunssa, influenssa, parvorokko enterorokko Enterorokko , Enterovirus , Hand, foot and mouth disease	Kun lapsi jaksaa osallistua koulun normaaliin päivärytmiin. Yksi kuumeeton päivä on hyvä nyrkkisääntö. Pitkittynyt kotiin jääminen ei yleensä estä jatkotartuntoja.
Silmätulehdus	Hoitoa kotona tarvitaan vain voimakasoireisissa tilanteissa.
Korvatulehdus	Kun lapsi on kuumeeton ja yleisvointi on hyvä.
COVID-19- koronavirustauti	Kun oireet ovat selvästi vähentyneet, kuume on poissa ja lapsen yleisvointi on sellainen, että hän jaksaa osallistua opetukseen.
Kihomadot Kihomadot , Springmask , Pinworms	Todetaan ja hoidetaan, mutta ei vaadi poissaoloa koulusta.
Päätät Päätät Huvudlöss Head lice	Seuraavana päivänä hoitokerran jälkeen.
Ontelossyylät "molluskat"	Ei vaadi poissaoloa koulusta.

Liite: Tehostettu hygienia epidemiatilanteessa – ohje henkilökunnalle

Epidemioita aiheuttavat yleisimmin erilaiset hengitystieinfektiot ja vatsataudit. Epidemian puhjetessa tarkistetaan, että tavanomaiset hygienia-asiat toimivat käytännössä ks. infektioiden torjunta päiväkodeissa/koulussa. Alla olevia ohjeita tehostetaan sekä työntekijöiden omassa toiminnassa, mutta myös asiakkaiden ja lasten kanssa.

Käsihygienia

Kynnet on hyvä leikata lyhyeksi – pitkät kynnet keräävät likaa ja mikrobeja. Kädet pestään vedellä ja saippualla sekä kuivataan kertakäyttöpaperiin. Käsihygieniaa tehostetaan käyttämällä käsidesiä käsien pesun jälkeen.

Kädet pestään ja desinfioidaan:

- Kun tullaan yksikköön (esim. ulkoilun jälkeen).
- WC-käynnin jälkeen.
- Kun on käsitelty eritteitä (esim. nenän niistämisen jälkeen).
- Ennen ruoan käsittelyä ja ennen ruokailua tai ruokailussa avustamista.
- Aina kun kädet ovat likaiset.

Kun käsitellään eritteitä mm. vaipanvaihto:

- Käytetään kertakäyttökäsineitä. Kädet pestään suojakäsineiden riisumisen jälkeen.
- Käytetään kertakäyttöistä suojaesiliinaa työvaatteiden suojaamiseksi.

Yskimis- ja niistämishygienia

- Yskiessä/aivastaessa käytetään suun suojana kertakäyttöpaperia tai nenäliinaa. Jos paperia ei ole, yskiä voi myös hihaan tai paidan kaulukseen. Tarkoituksena on estää pisaroiden leviäminen ympäristöön tai käsien kautta muihin henkilöihin tai pinnoille.
- Nenäliina on kertakäyttöinen.
- Kädet pesään ja desinfioidaan yskimisen ja niistämisen jälkeen.

Pintojen puhdistus

- Tasopinnat, kuten pöydät, on hyvä tyhjentää puhtaanapitoa varten.
- Kosketuspinnat, kuten ovenkahvat, ruoka- ja muut pöydät, tuolit, valokatkaisimet, kaukosäätimet, kaiteet, apuvälineiden kahvat ja hanat, puhdistetaan vähintään kaksi kertaa päivässä.

- WC- ja pesutilat puhdistetaan vähintään kaksi kertaa päivässä tai aina käytön jälkeen.
- Henkilökunnan taukotilat ja WC puhdistetaan päivittäin.
- Eritteet poistetaan heti (katso eritetahradesinfektio-ohje) siihen soveltuvalla aineella.
- Pintojen puhdistukseen käytetään kertakäyttöisiä siivouspyyhkeitä tai mikrokuituliinaa. Siivousvälineissä huomioidaan niiden vaihto eri pintojen ja tilojen välillä.
 - Siivousvälineet huolletaan/puhdistetaan siivouksen jälkeen.
- Vatsatautiepideemiassa kosketuspintojen ja märkätilojen siivousta tehostetaan desinfioivalla aineella.

Yhteiskäyttöiset välineet ja tavarat on hyvä puhdistaa tavanomaista useammin, esim. suuhun menevät lelut tulee puhdistaa päivittäin.

- Leluja voi pestä pesukoneessa pesupussissa tai tiskikoneessa.
- Leluja, joita ei voi pestä, voidaan varastoida 2–3 viikkoa taudinaiheuttajien eliminoimiseksi.

Muuta huomiotavaa

- Ruuanjakelu: yksi henkilö valmistaa ja jakaa ruoan ottimia käyttäen. Hän ei tee muita tehtäviä samaan aikaan.
- Henkilökunta ei tule töihin sairaana.
 - Vatsataudissa töihin voi palata, kun oireiden päättymisestä on kulunut 1 vuorokausi, jos kyseessä on noroviruksen aiheuttama infektio, töihin voi palata, kun oireiden päättymisestä on 2 vuorokautta.
 - Hengitystieinfektiossa voi palata töihin, kun oireet ovat lievittyneet ja kuume on poissa. Käsi- ja yskimishygieniaa noudatetaan edellä mainituilla tavalla.
 - Epidemiatilanteessa ota yhteys infektioidentorjunta@luvn.fi.
- Lisätietoa ja tarvittaessa epidemiatiedotteita, ole yhteydessä infektioidentorjunta@luvn.fi .